

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 Vtrum homo absque gratia possit Deum super omnia diligere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

ac per hoc primi principij reliquorum: reliqui autem actus sub
 isto sunt. Matoris autem virtutis est posse in actum summum, &
 in actus inferiores: unde & virtus vltimum potentia dicitur
 primo Celi: tum quia actus iste viuiter fratem actuum humanoru
 bonam exigit vt materiam, non autem alij. Non enim quicumque

malum aliquid facit, impedimentum
 prestat sibi, vt non
 possit quando oportet, reddere mutuū
 sed quicumque malum aliquid facit,
 ipso facto reddit actum illum, & seipsum
 illo infectum, vt sic, irreferibilis in
 Deum vt finem: ac per hoc non potest
 omnia a se dilecta referre in Deum vt
 finem: vt quod faciebatur homo in natura
 integra, vt in natura dicitur. Et sic patet
 veritas conclusionis quantum ad veritatem
 partem, scilicet qd integra natura hoc poterat,
 & qd corrupta non potest, nisi adiutorio
 gratie sanantis in presenti vita inchoate
 per charitatem, vt quia nihil contra
 Dei dilectionem admittimus, & super
 omnia nostra non simpliciter, sed referibiliter
 ipsam diligimus: consummate autem in patria,
 in qua omnia simpliciter i Deū diriguntur,
 quia ipse erit omnia in oibus.

Ad dubitationem motam contra rationem literę dicitur, quod medium esse opus
 onaturale, sed naturale potest sumi dupliciter. Vno modo, pro eo quod fuit
 ex natura. Et sic sumendo naturale sicut
 fuerat ad inferendam primam partem
 conclusionis, scilicet qd natura integra potest
 & sic accipit obiecto naturale. Sed quia tunc minor
 esset fallacia, quia diligere Deum super omnia
 appetu rationali, vt expositum est, nõ est
 nobis sic naturale, vt fuit ex natura, vt patet:
 ideo alio modo sumitur naturale pro eo quod est
 secundum naturam. Et sic diligere Deum super
 omnia, est naturale, & sic sumitur hic, &
 inferri primam partem conclusionis cum veritate
 virtusque præmissæ. Secunda autem conclusio
 pars, scilicet quod natura corrupta hoc non
 potest, non probatur in litera ex illo medio, vt
 responsum quæsitum, quod in natura integra
 homo hoc poterat facere, & sic sumitur
 author ex pronitate nature corrupte ad bonum
 proprium, quod deficit natura corrupta ab actu
 illo. Vnde medium ad secundam partem
 conclusionis, est pronitas voluntatis ad priuatum
 bonum: hæc enim perdit vigore in nobis adeo
 viget, vt oporteat in malum aliquod cadere,
 vt ex dictis patet.

In eodem tertio articulo discutiendum est, an
 diligere Deum super omnia, sit naturale homini,
 nisi in prima parte discussum fuisset. Verumtamen si
 queratur, cuius virtutis moralis sit actus diligere
 Deum super omnia, dicendum est, cum ille actus sit
 ad alterum, cui non potest reddi æquiualens, quod ad
 iustitiam spectat, cuius pars est pietas, quæ parentibus,
 quibus etiam non

est reddere æquiualens, debet reddi: & religio, quæ cultum
 Deo exhibet &c.

Super quæstio. centesimanona, articulum quartum.
 In articulo quarto eiusdem 109. q. dubium circa titulum occurrit,
 an sit quæstio de omnibus præceptis omnis legis. Quod
 enim sit sermo de omnibus apparet, tum ex eo quod indistincte
 quæstio proponitur: tum ex eo quod si de præceptis
 veteris legis tantum esset sermo, iam determinatus
 esset in præcedentibus. Quod uero nõ, apparet ex eo,
 quod præcepta nouæ legis nõ nominantur, nec
 examinantur in toto discursu articuli: tum ex eo quod
 impossibile notorie constat esse, quod præcepta
 fidei possint sine lumine fidei seruari.

AD SECUNDVM Dicendum, quod cum dicitur, quod nulla natura potest supra seipsam, non est intelligendum, quod non possit ferri in aliud quod obiectum, quod est supra se. Manifestum est enim, quod in intellectu noster naturali cognitione potest aliqua cognoscere, quæ sunt supra seipsum, ut patet in naturali cognitione Dei. sed illud intelligendum est, quod natura non potest in actum excedere proportionem suæ uirtutis. talis autem actus nõ est diligere Deum super omnia; hoc enim est naturale cuiuslibet nature creatæ, ut dictum est.

AD TERTIVM Dicendum, quod amor dicitur summus non solum quantum ad gradum dilectionis, sed etiam quantum ad rationem diligendi, & dilectionis modum: & secundum hoc summus gradus dilectionis est, quo charitas diligit Deum ut beatificantem, sicut dictum est.

ARTICVLVS IIII.

Utrum homo sine gratia per sua naturalia legis præcepta implere possit.

AD QVARTVM sic proceditur. Videtur, quod homo sine gratia per sua naturalia potest præcepta legis implere. Dicit enim Apostolus ad Rom. 2. Quod gentes quæ legem non habent, naturaliter ea quæ legis sunt, faciunt: sed illud quod naturaliter homo facit per seipsum, potest facere

in quocunque statu potest homo per sua sola naturalia, etiam quantum ad substantiam operum. quoniam opus est ad credendum diuina reuelatione: saltem monstrante, & ad actiones sacramentales potestate supernaturali, alioquin nihil fit.

Ad hoc dicitur dupliciter, primo quod mandata diuina sunt duplicia, quedam habentia uim mandati quantum ad utrumque seorsum, scilicet quantum ad substantiam operum, & quantum ad modum supernaturalem. Quedam autem non habentia uim mandati sine modo supernaturali. In primo genere sunt omnia præcepta, quæ implentur ex naturalibus satisfaciunt præcepto alicui: in secundo autem sunt quæ si ex puris naturalibus fiant, nulli præcepto satisfiunt. Et quoniam articulus iste comparat naturam gratie necessariae ad operandum, & præcepta quæ non habent uim præcepti nisi cum modo supernaturali, ad ordinem gratie spectant, ideo o sub nomine præceptorum diuine legis quantum ad substantiam operum obseruabilem, non ueniunt nisi præcepta, in quibus habet locum distinctio præcepti utroque modo obseruabilis. Et secundum hoc præcepta fidei & spei, quia non sunt præcepta nisi in quantum ex fide & spe fiunt, non cadunt sub hac distributione, & propterea author solius præcepti dilectionis inter spectantia ad theologales uirtutes

in corp. ar.
 ar. 1. huius q.
 inf. ar. 5. ad 1. & 2. Et 2. distinct. 28. artic. 3. & dist. 41. in ex. po. lit. ad 5. Et ueri. q. 25. ar. 14.

Ad hoc dicitur, quod certum hic est quod articulus iste intelligitur de omnibus præceptis diuine legis, siue nouæ siue ueteris. Quod enim sit sermo de lege diuina, ex corpore articuli patet ubi affert ratione, quod nihil aliud dicitur esse peccatum, quam diuini mandatorum transgressio. Quod uero de omnibus præceptis sit sermo, ibidem patet, quoniam bis replicatur ly, omnia mandata.

In corpore articulo eiusdem, dubium occurrit, ubi author dicit, quod homo in statu nature integre potest omnia diuina mandata implere quantum ad substantiam operum. Hoc enim intellectum de præceptis diuinis uiniuer salter, fallum esse constat, nam nec credere supernaturalia fidei, nec adimplere actiones sacramentales in quocunque statu potest homo per sua sola naturalia, etiam quantum ad substantiam operum. quoniam opus est ad credendum diuina reuelatione: saltem monstrante, & ad actiones sacramentales potestate supernaturali, alioquin nihil fit.

Ad hoc dicitur dupliciter, primo quod mandata diuina sunt duplicia, quedam habentia uim mandati quantum ad utrumque seorsum, scilicet quantum ad substantiam operum, & quantum ad modum supernaturalem. Quedam autem non habentia uim mandati sine modo supernaturali. In primo genere sunt omnia præcepta, quæ implentur ex naturalibus satisfaciunt præcepto alicui: in secundo autem sunt quæ si ex puris naturalibus fiant, nulli præcepto satisfiunt. Et quoniam articulus iste comparat naturam gratie necessariae ad operandum, & præcepta quæ non habent uim præcepti nisi cum modo supernaturali, ad ordinem gratie spectant, ideo o sub nomine præceptorum diuine legis quantum ad substantiam operum obseruabilem, non ueniunt nisi præcepta, in quibus habet locum distinctio præcepti utroque modo obseruabilis. Et secundum hoc præcepta fidei & spei, quia non sunt præcepta nisi in quantum ex fide & spe fiunt, non cadunt sub hac distributione, & propterea author solius præcepti dilectionis inter spectantia ad theologales uirtutes